

Hans Bonde
medvirken Stanis Elsborg

Med kroppen ind i kulturen
Idræthistoriske strejflys

Syddansk Universitetsforlag 2020

Indholdsfortegnelse

FORORD: FRA GYMNASION TIL GYMNASIUM	13
KAPITEL 1 • HISTORISK METODE OG TEORI	25
Introduktion	25
Historiebevidsthed	26
Historiebrug	28
Tilvejebringelse af kildemateriale	29
Historisk teknik	30
Troværdighed og tendens	31
Beretnings- og levnsslutninger samt performative slutninger	32
Første-/andehåndsvidne og primær/sekundær kilde	34
Vigtige analysespørgsmål	34
Kommunikationsmodel	37
Hvordan arbejder historikeren – et eksempel	39
Hermeneutikken	43
Opgave i kildeanalyse	44
Visuel analyse	46
Socialsemiotisk visuel analyse	48
Opgave i socialsemiotisk billedanalyse	54
Teori – national identitet og blød magt	56
Forestillede nationale fællesskaber	56
Blød magt	60
Spørgsmål til kapitel 1	64
KAPITEL 2 • SPORTENS ROLLE I DET ANTikke	
GRÆKENLAND OG I ROMERRIGET	69
Introduktion	69
Demokrati og sport	70
Religion og sport	72
Kunst og sport	73
Erotik og sport	77
Politik og sport	79
Amatør/professionel	80
Krig og sport	80
TURGUIDE – Med kroppen til Athen og Olympia	84
Fra græsk til romersk sport	97

Brød og skuespil	98
Gladiator kampe	102
Badekultur	104
Hestevæddeløb	105
Den kristne krop mellem askese og ekstase	107
Magtens æstetik	108
TURGUIDE – Med kroppen til Rom	112
Spørgsmål til kapitel 2	115
Kilder til kapitel 2	117

KAPITEL 3 • DET KROPSLIGT MODERNE GENNEMBRUD

- SUNDHEDSAPOSTLEN J.P. MÜLLER	119
Det moderne gennembrud	119
Mit System	121
Den nøgne krop på scenen	124
Erotisk revolution	127
Afrunding	131
Spørgsmål til kapitel 3	133
Kilder til kapitel 3	133

KAPITEL 4 • DET DANSK-TYSKE IDRÆTSSAMARBEJDE

I 1930'ERNE OG UNDER BESÆTTELSEN	135
Idræt og politik	135
Idrættens rolle i den nazistiske ideologi	136
Nazismens enorme satsning på sport	139
Den nazistiske sports fascination	141
Gymnastikpædagogen Niels Bukh og nazismen	142
TURGUIDE – Med kroppen til Ollerup	146
De nazistiske OL – forførelsens triumf	155
De nazistiske leges virkninger i Danmark	157
OL's efterdønninger	167
Jenny Kammersgaard	170
Sport med krigsherren?	175
Hveger og Bukh i tysk propaganda	177
Idrætssamkvemmet med besættelsesmagten	180
Den begejstrede presse	183
Oprøret i Parken	184
Slør over idrætssamarbejdet	186
TURGUIDE – Med kroppen til Østerbro	190
TURGUIDE – Med kroppen til Berlin	194

Spørgsmål til kapitel 4	208
Kilder til kapitel 4	211
KAPITEL 5 • DEN KOLDE KRIG I ARENAEN	213
Sport, politik og modpolitik	213
Tysklands spaltning	219
Totalisering og doping i DDR	222
DDR: ambassadører i træningstøj	225
Nøgenkultur	228
Dansk idræt og østblokken	230
Den vesttyske sport	232
Supermagternes kamp	237
Murens fald og tysk genforening	241
Spørgsmål til kapitel 5	248
Kilder til kapitel 5	249
KAPITEL 6 • NUTIDENS OLYMPISKE LEGE:	
BEIJING 2008 OG SOTJI 2014	251
Politik i sport	251
Fra folke- til elitesport i Kina	255
Det kinesiske sportssystem	259
Den tibetanske opstand	261
OL og menneskerettigheder	262
Kampen om faklen	263
Åbningsceremonien	264
De fire store opfindelser	266
To tv-versioner	269
Rumpolitiske ambitioner	270
Etnisk integration	271
OL's underliggende ritualstruktur	272
London-OL 2012 som replik til Beijing-legene	273
Vinter-OL i Sotji 2014	276
Fakkelruten	278
To versioner af åbningsceremonien	284
Den lille pige kaldet kærlighed	286
Peter den Store	286
Den kommunistiske fortid	290
Elitesport og rumpolitik	292
Menneskerettigheder	293
Statsledernes symbolik	296

Sotji og den underliggende ritualstruktur	299
De paralympiske lege 2014 og modpolitik	300
Russisk statsdoping	302
Sotji som kejserforum	303
Korpokrati	306
Fodbold-VM i Rusland 2018	310
Spørgsmål til kapitel 6	315
Kilder til kapitel 6	319
AFRUNDING	321
LITTERATURLISTE	322
ILLUSTRATIONSLISTE	326

ANDRE UDGIVELSER AF SAMME FORFATTER

Judo – Den milde vej (1989)	
Mandighed og sport (1991)	
Sport en moderne kult (1993)	
Når du bliver far (medforf., 1994)	
Drenge i kvindedominerede miljøer (medforf., 1997)	
Danmarks store ungdomsfører (2001)	
Ikaros fra Ollerup (2001)	
Kampen om ungdommen (2003)	
Kend din krop, Mand (medf., 2006)	
Fodbold med fjenden (2006)	
Gymnastics and Politics (2006)	
Niels Bukh – A Visual Documentation (2007)	
Niels Bukh – En politisk-ideologisk biografi, bd. I og II (Cd-rom, DVD, 2007)	
Football with the Foe (2008)	
Oprøret i Parken (2008)	
Det ekstreme køn (2008)	
The Politics of the Male Body in Global Sport – The Danish Involvement (2010)	
Fordi du fortjener det (2013)	
Sundhedsapostlen J.P. Müller. Bind 1: Det kropsligt moderne gennembrud 1864 -1904 (2020)	
Fra udkant til forkant – Kampen om gymnastikken (2020)	
The Fight about Gymnastics over 100 years (2020)	

Hans Bonde (f. 1958) er dr.phil. i historie, professor på Institut for Idræt og Ernæring, Københavns Universitet. Derudover foredragsholder og idræthistorisk turguide i europæiske hovedstæder. Dansk mester i judo 1977, 1978 og 1981 og på Danmarks judo-landshold. For sin forskning og formidling har Hans Bonde modtaget HK's Ligestillingspris 1994; Årets Harald (Årets Underviser) på Københavns Universitet 2004; Årets Historiebog 2006; Gerlevprisen 2007; Dansk Magisterforenings Forskerpris for Humaniora 2009.

Stanis Elsborg (f. 1984) er analytiker i Play the Game. Han er uddannet cand. scient. i humanistisk-samfundsvidenskabelig idrætsvidenskab og historie fra Københavns Universitet med speciale i spændingsfeltet mellem sport, politik og national identitet. Tidligere gymnasielærer på Gammel Hellerup Gymnasium og Rosborg Gymnasium samt herrelandsholdstræner i den paralympiske sportsgren goalball. Han har i en årrække holdt foredrag og været gæsteforelæser ved Institut for Idræt og Ernæring på Københavns Universitet. Han er desuden stifter af www.idræthistorie.dk - en formidlingsplatform af idræthistorisk stof, hvor også bogens egen hjemmeside hører til.